

Světový populační vývoj II.10

Populační vývoj v arabském světě

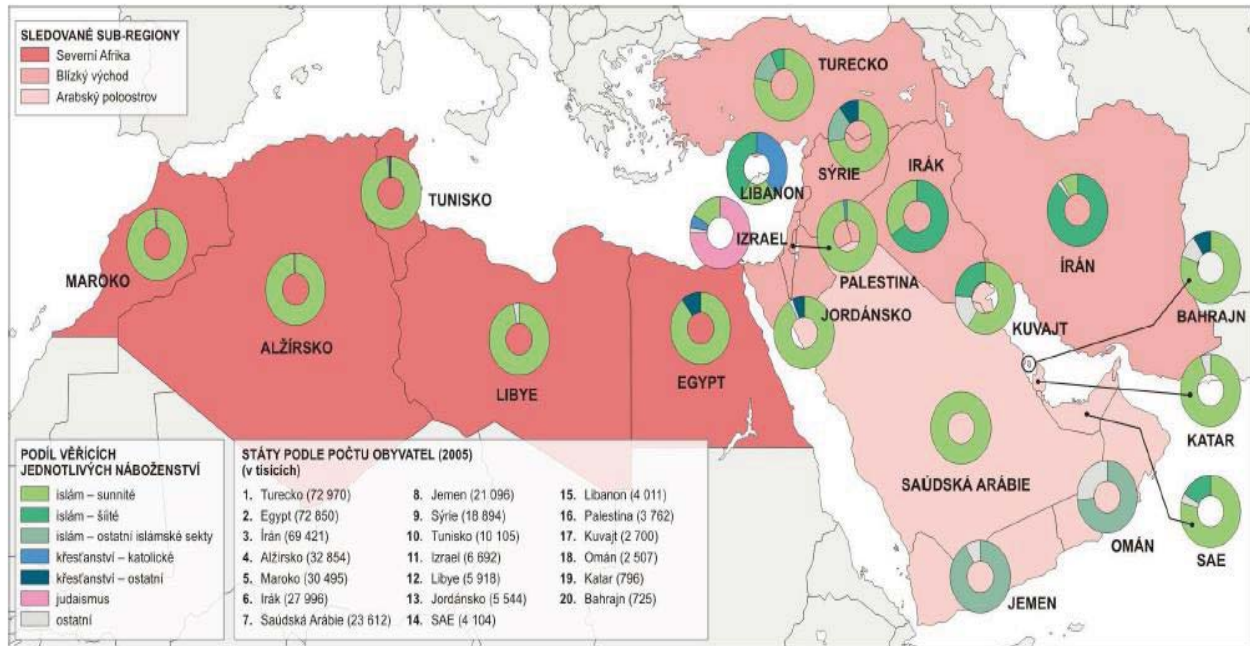
RNDr. Jiřina Kocourková Ph.D.

Rozdělení arabského regionu (20 zemí včetně Izraele)

- Severní Afrika (5 zemí)
- Arabský poloostrov (7 zemí)
- Střední Východ (8 zemí)

- Dominantní náboženství - **islám**
(výjimka - Izrael)

Obr. 1: Struktura náboženského vyznání obyvatelstva ve sledovaných zemích, 2005

Zdroj dat: The World Factbook 2006; UN World Population Prospect: The 2006 Revision

Zdroj: Kocourková, J., Šidlo, L. Demografické změny v arabském světě. Geografické rozhledy 1/07-08.

Pořadí států podle počtu obyvatel

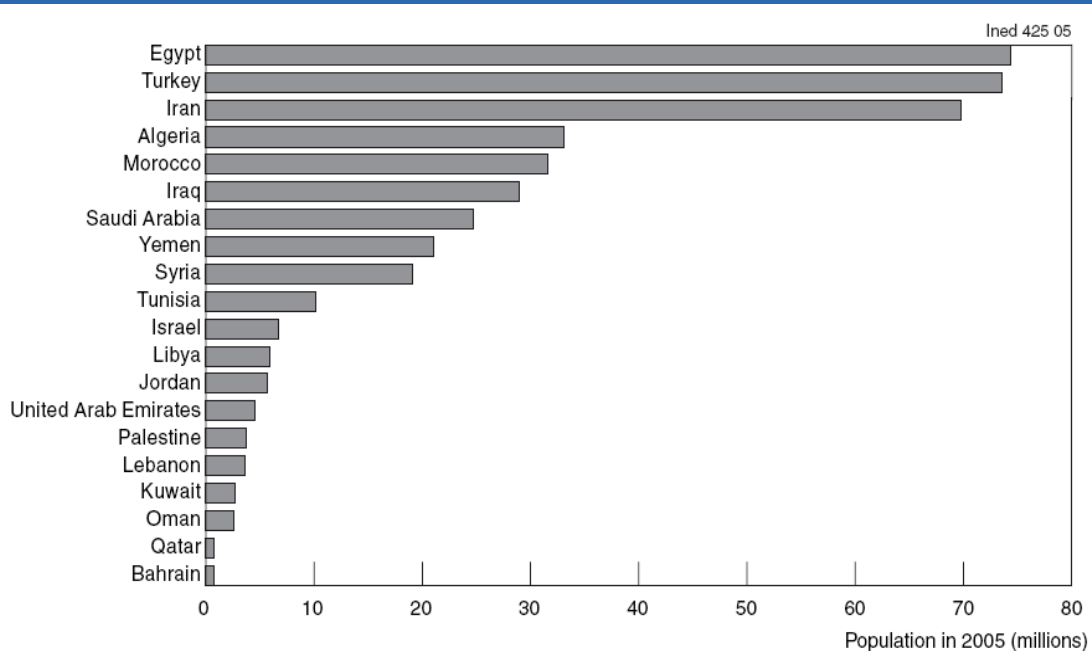
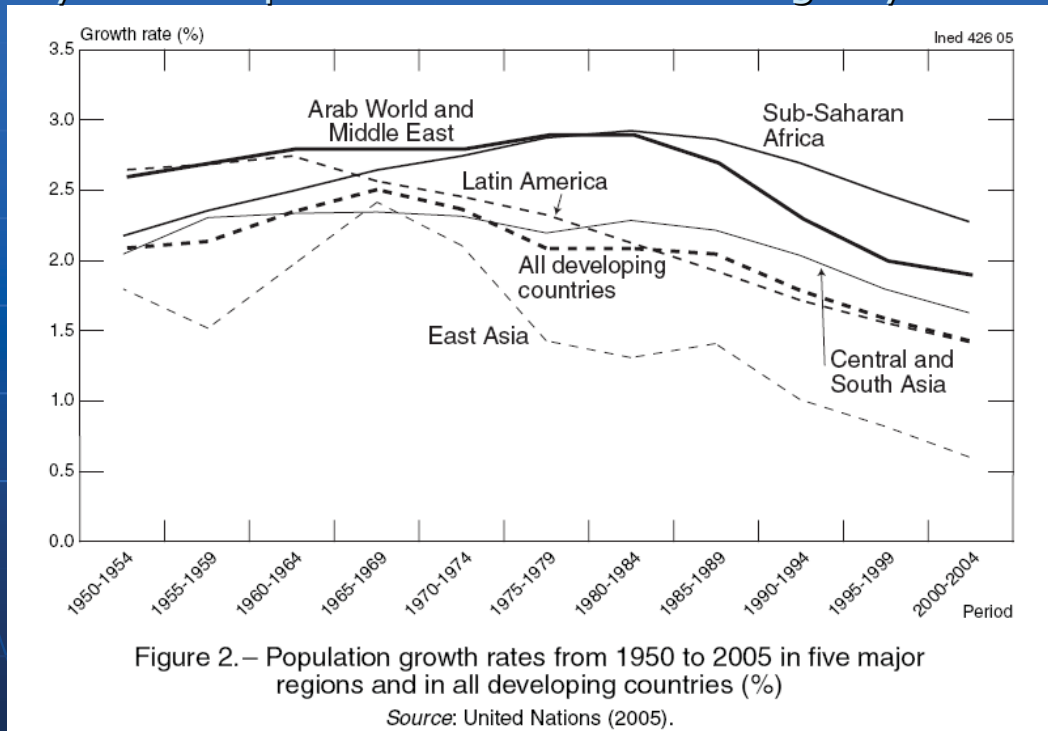

Figure 1.– Ranking of countries by population in 2005 (millions)

Source: United Nations (2005).

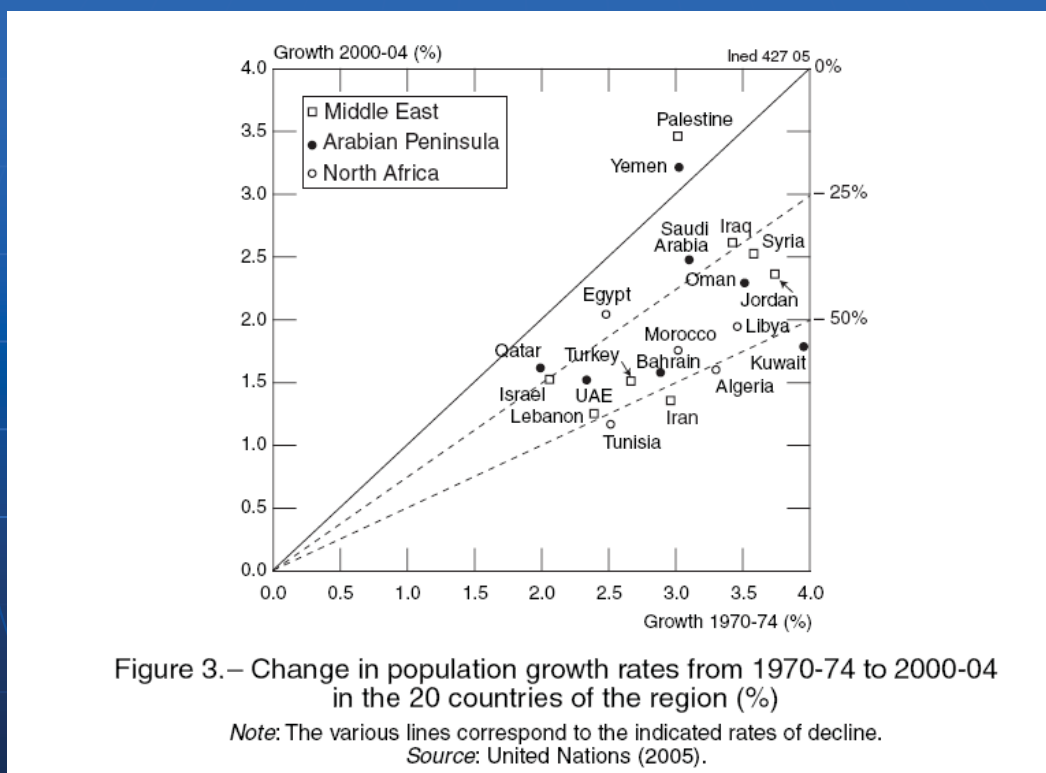
Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2005): The Demography of the Arab World and the Middle East from the 1950s to the 2000s. Population-E, 60 (5-6), 505-616.

Populační růst v arabském světě včetně zemí Blízkého východu v porovnání s ostatními regiony světa

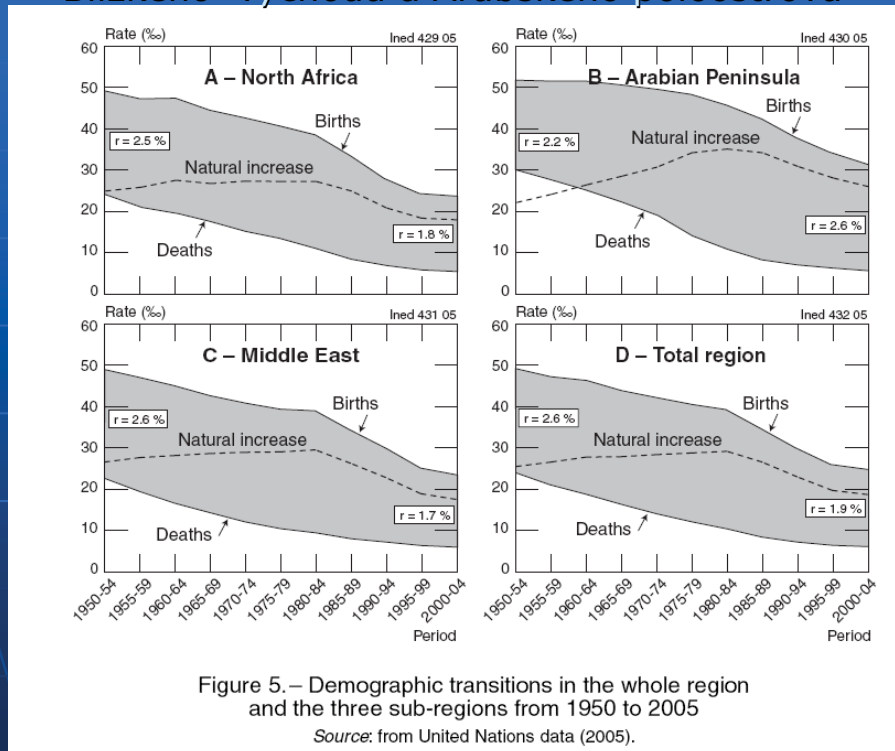
Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2005): The Demography of the Arab World and the Middle East from the 1950s to the 2000s. Population-E, 60 (5-6), 505-616.

Změny v míře populačního růstu

Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2005): The Demography of the Arab World and the Middle East from the 1950s to the 2000s. Population-E, 60 (5-6), 505-616.

Odlíšnosti průběhu demografické revoluce ve státech severní Afriky, Blízkého východu a Arabského poloostrova

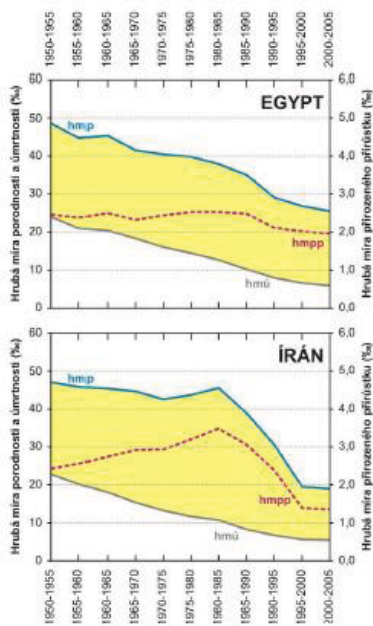
Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2005): The Demography of the Arab World and the Middle East from the 1950s to the 2000s. Population-E, 60 (5-6), 505-616.

Modely demografického přechodu

1. **Tradiční model** (Palestina, Jemen)
 - Vysoká porodnost a rychlý populační růst
2. **Časný ale pomalý přechod** (Egypt, Irák)
3. **Klasický model** (Maroko, Alžírsko, Libye, Sýrie, Jordánsko)
4. **Pozdní a rychlý přechod** (Irán)
 - Nejnižší populační růst
5. **Pokročilý přechod** (Tunisko, Turecko, Izrael)

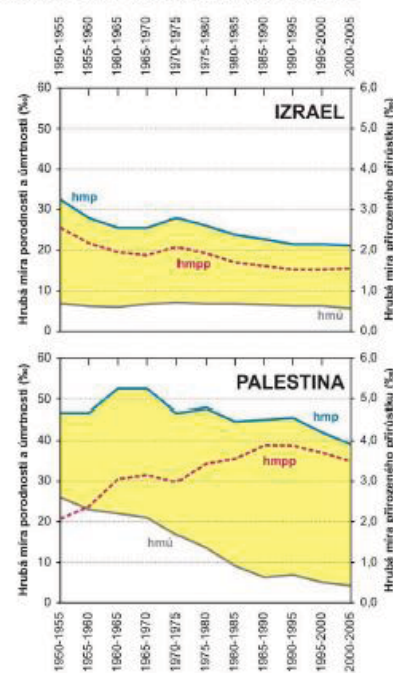
Odlíšnosti průběhu demografické revoluce ve vybraných státech

Obr. 2a: Přeměna demografické reprodukce v období 1950–2005, Egypt a Irán

Zdroj dat: <http://esa.un.org/hmp>

Obr. 2b: Přeměna demografické reprodukce v období 1950–2005, Izrael a Palestina

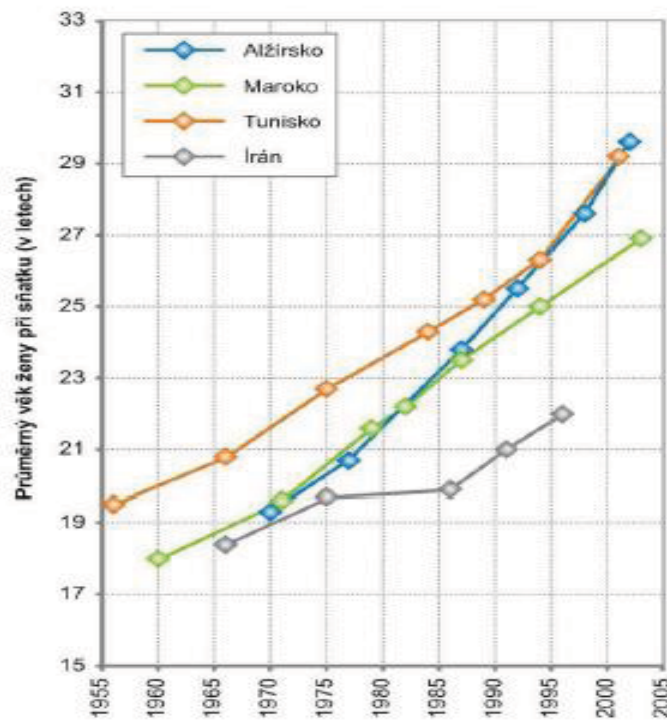

Zdroj: Kocourková, J., Šídlo, L. Populační růst a věková struktura v arabském světě a v zemích Blízkého východu v období 1950–2005. Geografické rozhledy 1/07-08.

Změny ve sňatečnosti

- Dramatický nárůst průměrného věku žen při prvním sňatku
- Snížení věkového rozdílu mezi snoubenci
- Přetrvává univerzální sňatečnost
- Polygynie na ústupu, endogamie přetrvává
- Rozvod a nový sňatek

Obr. 3: Vývoj průměrného věku ženy při sňatku, vybrané státy

Zdroj dat: Tabutin, Schoumaker, 2005

Změny v úhrnné plodnosti

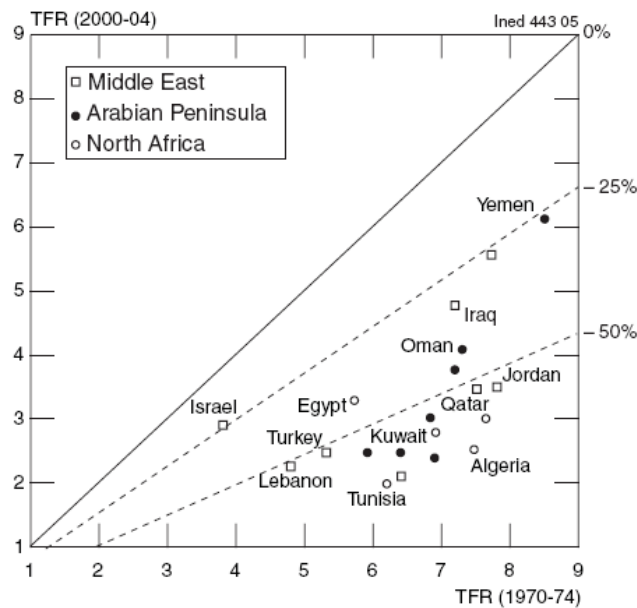

Figure 9.– Total fertility rates (TFR) from 1970-74 to 2000-04 in the 20 countries (number of children per woman)

Note: The various lines correspond to the indicated rates of decline.
Data source: United Nations (2005).

Obr. 4: Vývoj průměrné úhrnné plodnosti

REGION/STÁT	1950-1954	1970-1974	1990-1994	2000-2004
Severní Afrika	6,9	6,4	3,9	2,9
Alžírsko	7,3	7,4	4,1	2,5
Egypt	6,6	5,9	3,9	3,2
Libye	6,9	7,6	4,1	3,0
Maroko	7,2	6,9	3,7	2,5
Tunisko	6,9	6,2	4,9	2,0
Blízký východ	6,9	6,0	4,0	2,8
Irák	7,3	7,2	5,7	4,9
Írán	7,0	6,4	4,3	2,1
Izrael	4,2	3,8	2,9	2,9
Jordánsko	7,4	7,8	5,1	3,5
Libanon	5,7	4,8	3,0	2,3
Palestina	7,4	7,7	6,5	5,6
Sýrie	7,3	7,5	4,9	3,5
Turecko	6,9	5,3	2,9	2,2
Arabský poloostrov	7,7	7,8	6,1	4,6
Bahrajn	7,0	6,0	3,4	2,5
Jemen	8,2	8,7	7,7	6,0
Katar	7,0	6,8	4,1	2,9
Kuvajt	7,2	6,9	3,2	2,3
Omán	7,2	7,2	6,3	3,7
Spojené arab. emiráty	7,0	6,4	3,9	2,5
Saúdská Arábie	7,2	7,3	5,5	3,8

Zdroj dat: Tabutin, Schoumaker, 2005

Vývoj úhrnné plodnosti ve vybraných státech

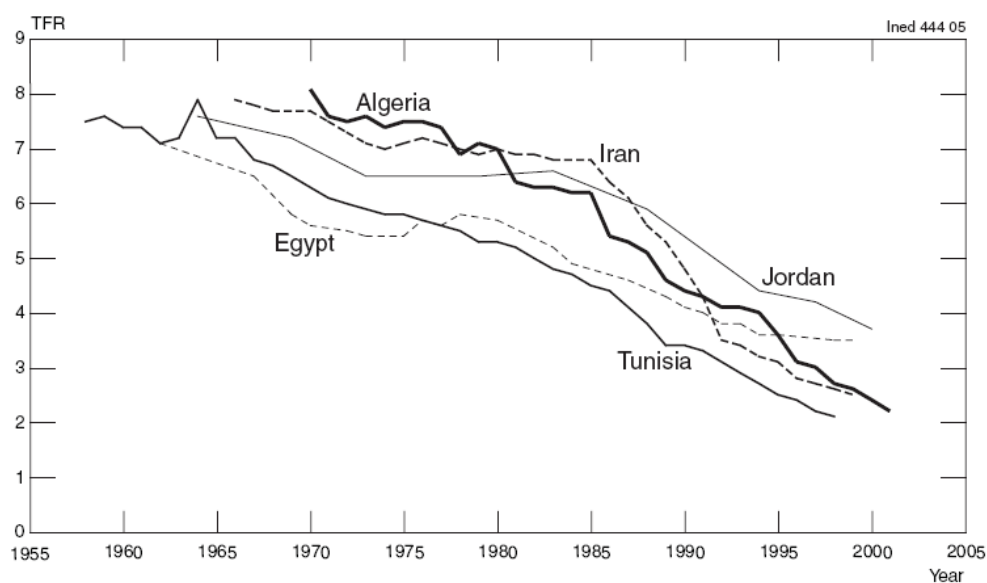
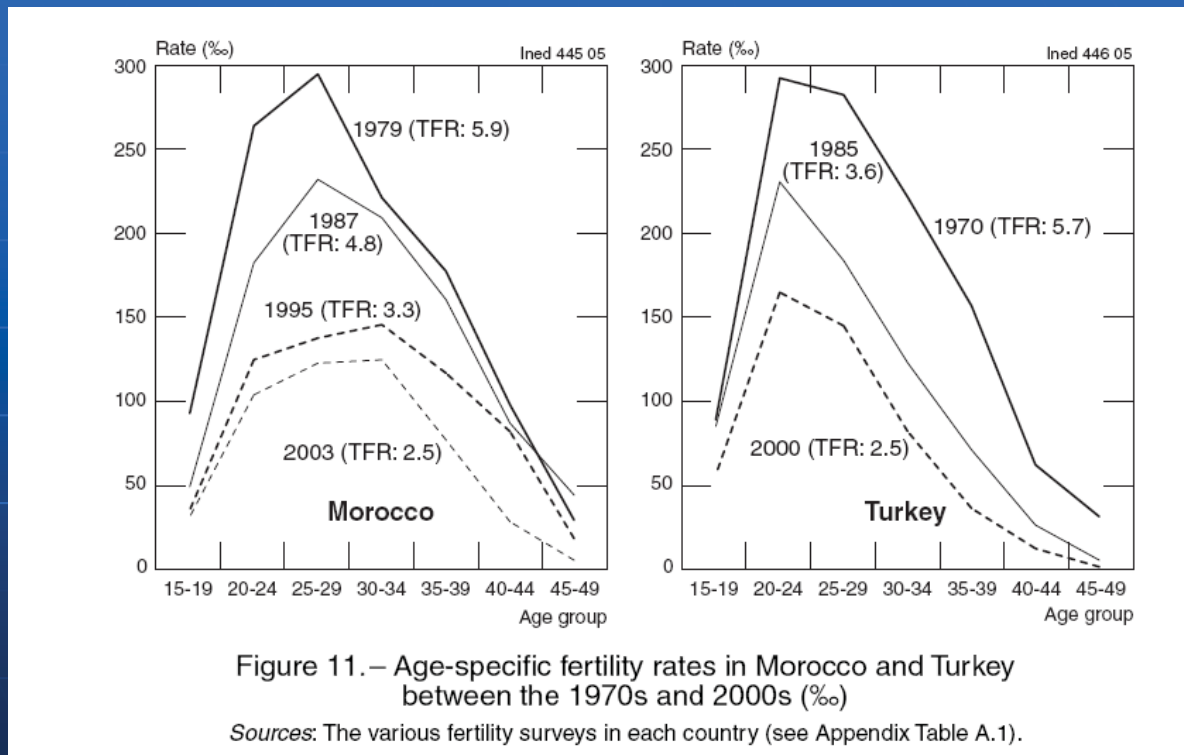

Figure 10.— Total fertility rate from 1960 to 2000 in five countries (mean number of children per woman)

Sources: Ouadah-Bedidi (2004) for Algeria; Ladiet-Fouladi (2003) for Iran; Fargues (2002) for Egypt; country survey reports for Jordan; Waltisperger et al. (2001) for Tunisia.

Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2005): The Demography of the Arab World and the Middle East from the 1950s to the 2000s. Population-E, 60 (5-6), 505-616.

Míry plodnosti žen podle pětiletých věkových skupin

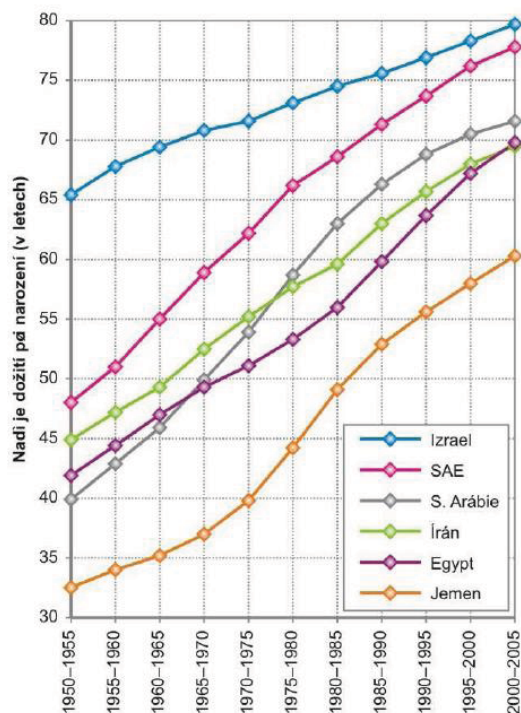

Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2005): The Demography of the Arab World and the Middle East from the 1950s to the 2000s. Population-E, 60 (5-6), 505-616.

Zlepšování úmrtnosti

- V naději dožití zaostává tento region za Latinskou Amerikou a Východní Asií o 2-3 roky
- Rychlost poklesu úrovně úmrtnosti se v rámci regionu značně lišila
- **Nejdelší naděje dožití** je v **Izraeli** (80 let), **SAE** (78 let) a **Kuvajtu** (77 let)
- **Kojenecká úmrtnost** je **nejnižší** v **Izraeli**, **nejvyšší** v Iráku a Jemenu

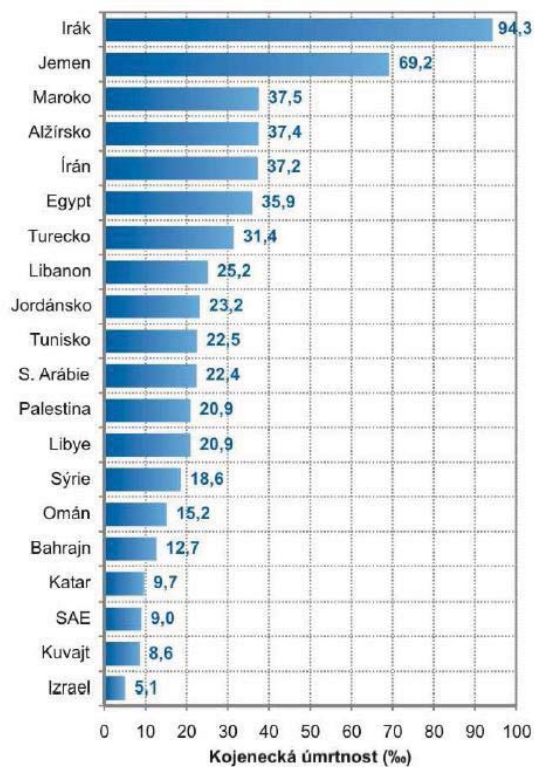
Obr. 5: Vývoj naděje dožití při narození, vybrané státy, pětileté průměry, 1950–2005

Zdroj dat: <http://esa.un.org/unpp>

Zdroj: Kocourková, J., Šídlo, L. Populační růst a věková struktura v arabském světě a v zemích Blízkého východu v období 1950–2005. Geografické rozhledy 1/07-08.

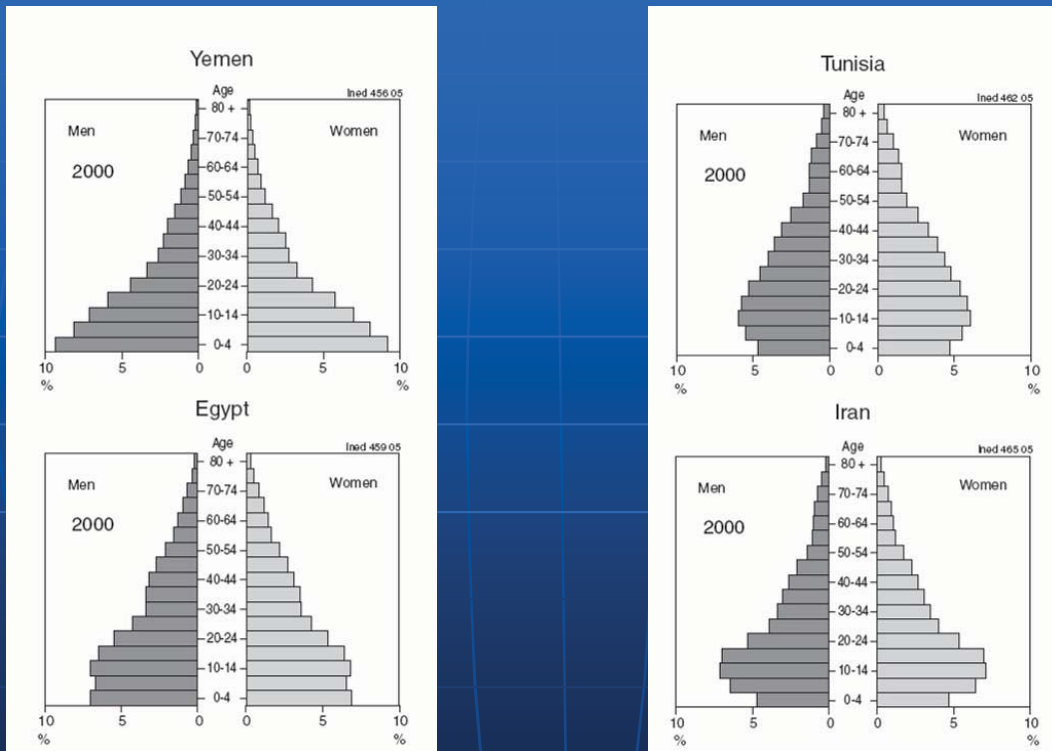
Obr. 6: Kojenecká úmrtnost, 2005

Zdroj dat: <http://esa.un.org/unpp>

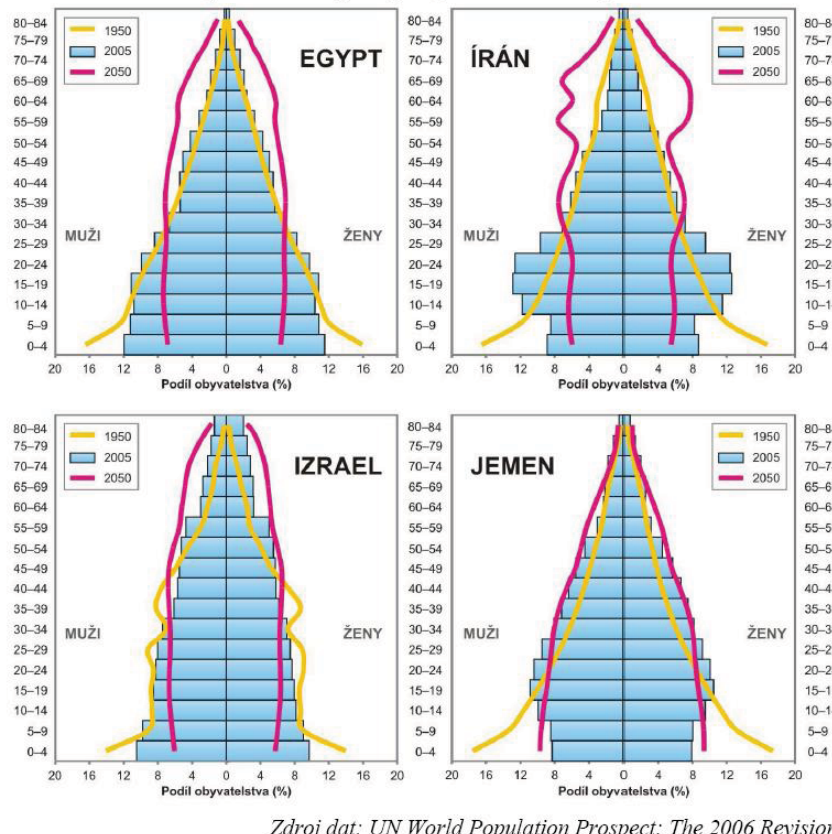
Zdroj: Kocourková, J., Šídlo, L. Populační růst a věková struktura v arabském světě a v zemích Blízkého východu v období 1950–2005. Geografické rozhledy 1/07-08.

Věková struktura ve vybraných státech

Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2005): The Demography of the Arab World and the Middle East from the 1950s to the 2000s. Population-E, 60 (5-6), 505-616.

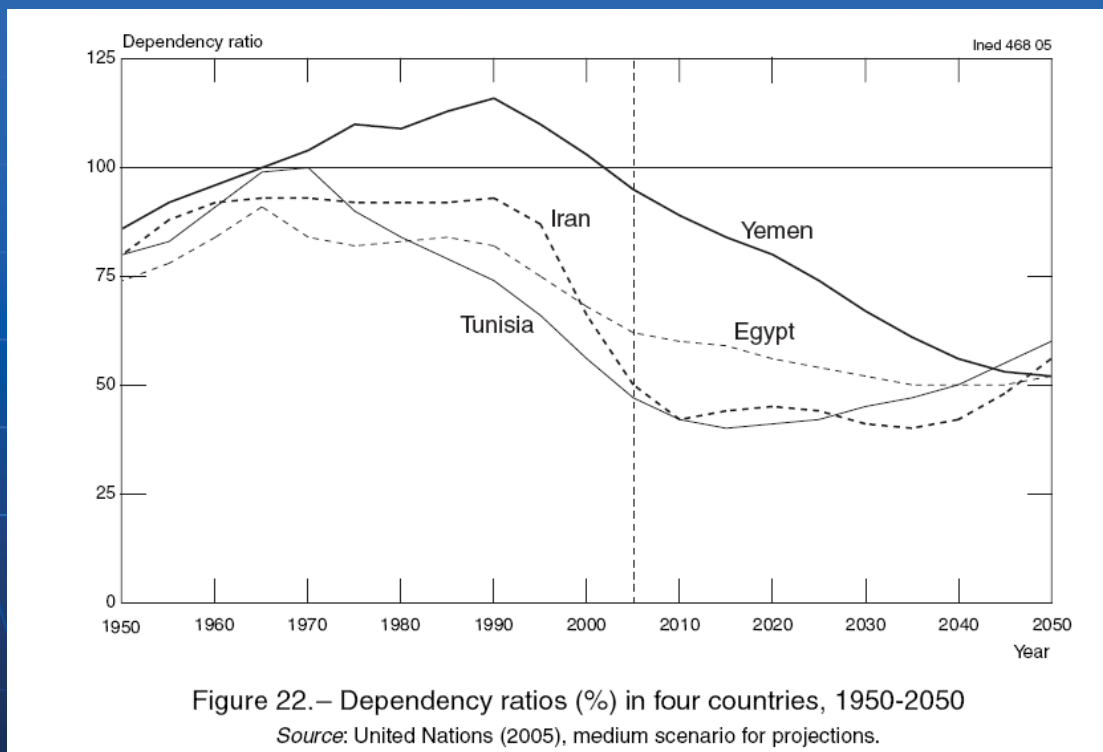
Obr. 7: Srovnání věkových struktur vybraných zemí v letech 1950, 2005 a 2050

Zdroj dat: UN World Population Prospect: The 2006 Revision

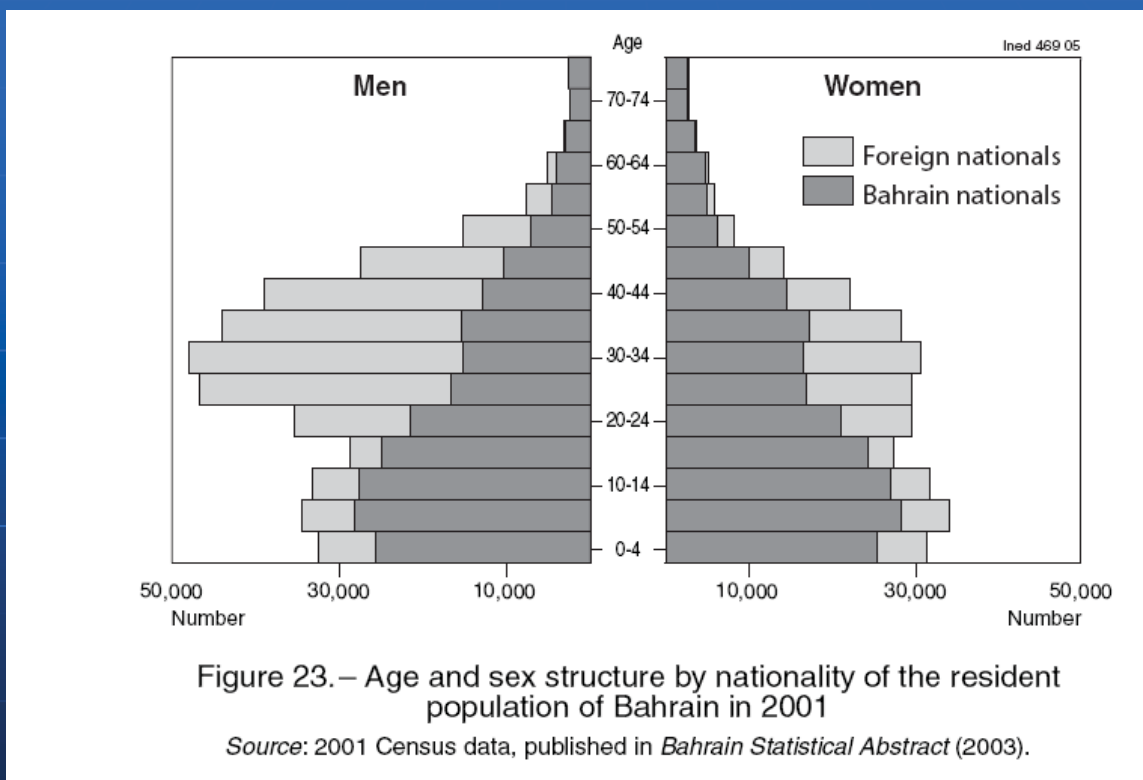
Zdroj: Kocourková, J., Šídlo, L. Populační růst a věková struktura v arabském světě a v zemích Blízkého východu v období 1950-2005. Geografické rozhledy 1/07-08.

Vývoj indexu závislosti ve vybraných státech

Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2005): The Demography of the Arab World and the Middle East from the 1950s to the 2000s. Population-E, 60 (5-6), 505-616.

Atypická věková pyramida ve státě Bahrajn

Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2005): The Demography of the Arab World and the Middle East from the 1950s to the 2000s. Population-E, 60 (5-6), 505-616.

Shrnutí

- V arabských státech **stále probíhá** demografická revoluce
 - Radikální změny jsou viditelné ve státech Maghrebu a Iránu
 - Pomalejší průběh zaznamenán v Saúdské Arábii a Egyptě
 - Málo zřetelné jsou změny v Palestině a Jemenu
- Které **klíčové faktory** vyvolaly demografickou přeměnu?